

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง การให้ความยินยอมของกระทรวงมหาดไทยในที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
ที่พลเมืองยังใช้ประโยชน์ร่วมกันอยู่ หรือยังไม่เปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ เพื่อวัตถุประสงค์ของการเวนคืน
ตามมาตรา ๑๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์
พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มา
ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการให้ความยินยอมของกระทรวงมหาดไทย
ในที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่พลเมืองยังใช้ประโยชน์ร่วมกันอยู่ หรือยังไม่เปลี่ยนแปลงสภาพ
จากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกประกาศไว้ ดังนี้
ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“สำนักงานที่ดินจังหวัด” ให้ความหมายรวมถึง สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” ให้ความหมายรวมถึง สำนักงานเขต

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนและการได้มา
ซึ่งอสังหาริมทรัพย์

ข้อ ๒ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามประกาศนี้ และมีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา
เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศนี้

หมวด ๑ การตรวจสอบสภาพที่ดิน

ข้อ ๓ ให้เจ้าหน้าที่ที่ประสงค์จะใช้ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่ หรือยังไม่เปลี่ยนแปลงสภาพ
จากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน มีหนังสือแจ้งความประสงค์ดังกล่าวต่ออธิบดีกรมที่ดิน
โดยให้ระบุด้วยว่าจะใช้ที่ดินในบริเวณใด ประมาณเนื้อที่เท่าใด ทั้งนี้ ให้แนบแผนผังที่ระบุตำแหน่งที่ตั้ง
ของที่ดินในส่วนที่จะใช้ดังกล่าวมาด้วย

ข้อ ๔ ให้อธิบดีกรมที่ดินตรวจสอบเบื้องต้นเกี่ยวกับที่ตั้งของที่ดินแล้วมีหนังสือแจ้ง
ไปยังจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของที่ดินดังกล่าว สำหรับกรณีที่ดินตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครให้แจ้งไปยัง
สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร เพื่อดำเนินการสอบสวนการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ประวัติความเป็นมา
ของที่ดินให้ข้อมูลเท็จจริงเป็นที่ยุติ ดังนี้

(๑) ที่ดินมีการสงวนหวงห้ามให้เป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือไม่ หากมีการสงวนหวงห้าม
เป็นการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายใด หวงห้ามไว้เพื่อการใด ตั้งแต่เมื่อใด

(๒) การใช้ประโยชน์ที่ดิน ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างไร เช่น ทาง ล้ำราง ห้วย

(๓) ตรวจสอบว่า หากมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน จะส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้ประโยชน์มากน้อยหรือไม่ อย่างไร และมีแนวทางในการแก้ไขผลกระทบต่อประชาชนอย่างไร

ในกรณียังไม่มีข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า ประชาชนยังใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวอยู่ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดแจ้งให้อำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดประชุมประชาคมราษฎรในพื้นที่ เพื่อตรวจสอบว่ายังใช้ประโยชน์ที่ดินอยู่หรือไม่ อย่างไร

เมื่อจัดประชุมประชาคมตามวรรคสองครบถ้วนแล้ว ให้อำเภอสรุปรวบรวมเพื่อรายงานผลการจัดประชุมดังกล่าวไปยังสำนักงานที่ดินจังหวัดทราบ

ข้อ ๕ เมื่อผลการสอบสวนการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามข้อ ๔ ปรากฏว่า

(๑) ประชาชนเลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินแปลงนั้นแล้ว ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดรายงานอธิบดีกรมที่ดินเพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ความยินยอมตามมาตรา ๑๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒) ประชาชนยังใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินแปลงนั้นอยู่ ให้ดำเนินการตามข้อ ๖

ข้อ ๖ กรณีที่ประชาชนยังใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินแปลงนั้นอยู่ตามข้อ ๕ (๒) ในการพิจารณาว่าจะต้องหาที่ดินมาทดแทนหรือไม่ ให้คำนึงถึงผลกระทบของประชาชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีนัยสำคัญ แต่ถ้าสามารถบริหารจัดการให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินแปลงดังกล่าวได้ ให้อธิบดีกรมที่ดินเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาให้ความยินยอม

กรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาถึงผลกระทบที่จะต้องหาที่ดินมาทดแทน ดังนี้

(๑) ในกรณีเป็นการใช้ที่ดินบางส่วน ถ้าการใช้ตามวัตถุประสงค์นั้นมิได้มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญ ให้อธิบดีกรมที่ดินเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาให้ความยินยอม

(๒) ในกรณีเป็นการใช้ที่ดินทั้งแปลง หรือเป็นการใช้ที่ดินบางส่วนที่มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญ ให้อธิบดีกรมที่ดินแจ้งให้เจ้าหน้าที่จัดหาที่ดินเพื่อทดแทน

ข้อ ๗ การดำเนินการตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง และข้อ ๖ วรรคสอง (๑) ไม่ต้องหาที่ดินมาทดแทน แต่ให้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนตามหมวด ๓

กรณีข้อ ๖ วรรคสอง (๒) ให้ดำเนินการจัดหาที่ดินมาทดแทนตามหมวด ๒

หมวด ๒

การนำที่ดินมาทดแทน

ข้อ ๘ ให้เจ้าหน้าที่จัดหาที่ดินเพื่อทดแทนที่ดินตามข้อ ๗ วรรคสอง โดยให้แนบแผนผังที่ระบุตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินแปลงที่จะนำมาทดแทน ว่าอยู่ในบริเวณใด ประมาณเนื้อที่เท่าใด โดยอาจหาที่ดินที่จะนำมาทดแทนสำรองไว้ด้วยก็ได้

ข้อ ๙ ที่ดินที่จะนำมาทดแทนจะต้องมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) มีพื้นที่การใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าเดิม และไม่กระทบกับการใช้ประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญ

(๒) ที่ดินที่จะนำมาทดแทนต้องไม่สร้างภาระในการเข้าใช้ประโยชน์ให้แก่ประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินแปลงเดิมมากเกินไป

(๓) สามารถนำมาใช้ประโยชน์เช่นเดียวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินแปลงเดิม

ข้อ ๑๐ การนำที่ดินมาทดแทนตามข้อ ๘ จะต้องจัดส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาให้ความยินยอมของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่ ต้องมีผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะนำมาทดแทน

(๒) กรณีเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และพลเมืองเลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินแปลงนั้นแล้ว ต้องมีหนังสือให้ความยินยอมจากหน่วยงานผู้ดูแลรับผิดชอบที่ดินดังกล่าว

(๓) กรณีเป็นที่มีกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ต้องมีหนังสือยกให้

หมวด ๓

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ข้อ ๑๑ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่แจ้งเรื่องการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่ หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ประกาศเชิญชวนโดยการส่งหนังสือหรือแจ้งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของประชาชนที่ใช้ที่ดินแปลงดังกล่าวและประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จะนำมาทดแทน พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ภายในสามสิบวัน แต่ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนการจัดการรับฟังความคิดเห็นสำหรับพื้นที่ใดที่ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ให้แจ้งไปยังประธานชุมชน

ข้อ ๑๒ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่จัดเตรียมข้อมูลในการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ใช้ที่ดินแปลงดังกล่าวและประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จะนำมาทดแทน โดยข้อมูลที่เผยแพร่อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดิน ดังต่อไปนี้

(๑) เหตุผลความจำเป็นและวัตถุประสงค์

(๒) สำระสำคัญ

(๓) ผู้ดำเนินการ

(๔) สถานที่ที่จะดำเนินการ

(๕) ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ

(๖) ประโยชน์ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนที่ใช้ที่ดินแปลงดังกล่าว และประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จะนำมาทดแทน รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อน หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น (ถ้ามี)

ข้อ ๑๓ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ใช้ที่ดินแปลงดังกล่าว และประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จะนำมาทดแทน อาจใช้วิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายวิธี ดังต่อไปนี้

(๑) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

(๒) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น

(๓) การสัมภาษณ์ หรือการเชิญให้เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น

(๔) การสำรวจความคิดเห็น

(๕) การอภิปรายสาธารณะ การประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการประชุมตัวแทนของประชาชนที่ใช้ที่ดินแปลงดังกล่าว และประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จะนำมาทดแทน

(๖) วิธีการอื่นใดที่อธิบดีกรมที่ดินเห็นว่าเหมาะสม

ข้อ ๑๔ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่จัดเตรียมข้อมูลตามข้อ ๑๒ พร้อมกับประกาศเชิญชวนการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

(๑) ปิดประกาศกำหนด วัน เวลา และสถานที่ที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ไว้โดยเปิดเผย สถานที่ใกล้เคียงที่ดินแปลงที่เวนคืน หรือใกล้เคียงที่ดินแปลงที่จะนำมาทดแทน ที่ประชาชนสามารถเห็นได้โดยง่าย แล้วแต่กรณี ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ที่ทำการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ หรืออาจประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นร่วมด้วย เช่น หอกระจายข่าว ของชุมชน แผ่นพับ หรือรถประชาสัมพันธ์

(๒) ประสานงานผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่ดินแปลงดังกล่าว หรือที่ดินแปลงที่จะนำมาทดแทน เพื่อให้ประชาสัมพันธ์แจ้งให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบ

สำหรับพื้นที่ใดที่ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ ให้แจ้งไปยังประธานชุมชน

ข้อ ๑๕ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ใช้ที่ดินแปลงดังกล่าว และประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จะนำมาทดแทน โดยใช้ข้อมูลตามข้อ ๑๒ และเลือกใช้วิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายวิธีตามข้อ ๑๓ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ทั้งนี้ ให้เชิญนายอำเภอแห่งท้องที่หรือผู้แทนเข้าร่วมประชุมด้วย

ข้อ ๑๖ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ใช้ที่ดินแปลงดังกล่าว และประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จะนำมาทดแทน ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ประกาศเชิญชวนการรับฟังความคิดเห็น

หมวด ๔

การสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

ข้อ ๑๗ เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นเสร็จสิ้นแล้ว สำนักงานที่ดินจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ ดำเนินการ ดังนี้

(๑) จัดทำรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ใช้ที่ดินแปลงดังกล่าว และประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จะนำมาทดแทน ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเสร็จสิ้น

(๒) ปิดประกาศสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นโดยส่งเข้าไปให้ทราบโดยทั่วกันในที่เปิดเผย ที่ดินแปลงดังกล่าว และที่ดินแปลงที่จะนำมาทดแทน แล้วแต่กรณี ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่ใช้ที่ดินแปลงดังกล่าว และประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จะนำมาทดแทนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

(๓) รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นให้อธิบดีกรมที่ดินทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๑๘ รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น ตามข้อ ๑๗ (๑) อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) รายชื่อผู้ให้ความคิดเห็น

(๒) ข้อเท็จจริงโดยสรุปเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่และการรับฟังความคิดเห็น

(๓) ข้อมูลการกำหนดพื้นที่

(๔) สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น โดยแยกกลุ่มของผู้ที่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยว่ามีเหตุผลอย่างไร ประเด็นข้อห่วงใยต่าง ๆ พร้อมเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

ข้อ ๑๙ ให้จังหวัดสรุปเรื่องราวความเป็นมา ผลการรับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอให้อธิบดีกรมที่ดินเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความยินยอมต่อไป

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่ให้ความยินยอม ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดหาที่ดินแปลงใหม่โดยไม่ชักช้าและนำความในหมวด ๒ หมวด ๓ และหมวด ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๕

ค่าใช้จ่าย

ข้อ ๒๑ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการตามประกาศนี้ ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่สังกัดเป็นผู้รับผิดชอบ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย